

Tove Nicholaisen. *Hinduer*, Universitetsforlaget, 2018 (328 sider).

Anmeldt af Marianne Qvortrup Fibiger

Bogen med titlen »Hinduer« er på rigtig mange måder en meget anbefalelsesværdig bog. Og den mangler på det skandinaviske marked for bøger til læreruddannelsen, hvor undertegnede som censor har oplevet, hvordan hinduisme som verdensreligion, og som en væsentlig del af det danske kulturlandskab, stort set aldrig inddrages. Jeg håber meget, at de danske læreruddannelser vil vende blikket mod Norge og nærværende bog, da den dækker et videns-hul på markedet. Jeg byder derfor bogen velkommen.

Bogen er skrevet af Tove Nicholaisen (herefter TN), der er professor emerita ved Fakultet for læreruddannelse og internationale studier ved OsloMet. Bogen tager udgangspunkt i nutidig hinduistisk praksis, og lader hinduer – primært i form af syv unge hinduer fra Norge, som TN har interviewet – være bogens omdrejningspunkt. Men den dækker meget bredere end det, og den forsøger at give læseren et bredt indblik i hinduisme og hinduers forskellige tilgange til den hinduistiske tradition i såvel Indien og Sri Lanka, som i Norge. Det er bogens styrke, men måske også dens mindre svaghed, da det kan være svært ikke at behandle noget mere stedmoderligt end andet. Samtidig ønsker forfatteren også, at de enkelte kapitler kan læses særskilt, hvilket desværre, for dem som læser bogen i sin helhed, betyder, at der er alt for mange gentagelser.

Det betyder også, at de som kun læser ett kapitel bliver »snydt« for uddybninger af meget væsentlige problemstillinger, som også passer i kapitlets sammenhæng, da de tages op igen i et andet kapitel på en mere uddybende måde. Det er sådan set okay, men det sker desværre uden at der krydshenvises. Det vil jeg foreslå sker ved det næste oplag af bogen. Desuden ønskede jeg gerne, at især visse afsnit af den ellers udmærkede indledning blev udvidet. Det gælder ikke mindst afsnittet om: »Hva er religion?« s. 20–21 og begrebet hinduisme s. 26–27. To meget væsentlige emner, som får under to sider hver.

TN er en garvet formidler, og hun har tidligere skrevet flere gode formidlende artikler og bøger om emnet. For eksempel kan jeg nævne hendes bog om det hinduistiske heltepos, Ramayana og hendes doktorafhandling om, hvordan norske børn med en hindubaggrund oplever religionsundervisningen i den norske skole. Hun bruger en del af sine data fra sin doktorafhandling, men udvider perspektivet, så det kan dække bredt.

Bogen består udover indledningen af 11 kapitler efterfulgt af en fin oversigt over centrale guder i hinduisme, af tidslinier og en meget brugbar ordforklaring, samt et stikordsregister. Kapitel 1, som hedder »Hinduer i Norge«, markerer klart, hvad der er hele bogens omdrejningspunkt, nemlig at blive klogere på de mange måder hinduismen i Norge kommer til udtryk på, men også at den er væsentlig at have in mente, når der undervises om religion i den norske grundskole.

Derefter følger flere gode kapitler, der veksler imellem et fokus på nutidig hinduistisk religiøs praksis og trosformer, knyttet til en religionshistorisk og idehistorisk mulig forklaring. Det fungerer rigtigt godt, når TN prøver at veksle imellem de tre repræsentationer eller niveauer af hinduisme, som hun selv præsenterer læseren for i indledningen, s. 22: Det individuelle niveau i en familiekontekst, på gruppeniveau, og på det niveau, som repræsenterer traditionen bredt. Her kunne hun eventuelt have brugt de velkendte begreber fra religionssociologien, som skelner imellem religion på et mikro-, meso- og makroniveau, som lidt klarere analytisk greb, og lidt på samme måde, som hun anvender forskellige normalitetskonstruktioner, som hun på norsk kalder: egengjøring, andregjøring og eksotisering.

Jeg vil ikke gennemgå alle kapitlerne – der er en meget fin oversigt over de enkelte kapitlers indhold s. 31–36 – eller være en religionshistorisk pendant – da der er flere småting, som kunne diskuteres er rigtige eller som burde være præciseret: fx at TN ikke understreger s. 43 at Vishva Hindu Parishad er en stærk nationalistisk bevægelse; hendes tidsfæstelse af Induskulturen s. 169, om det er rigtigt, som hun hævder, at den indiske filosofi stammer fra Sydindien s. 171, og at hun glemmer at nævne Tyskland i forhold til, hvilke lande, som huser mange hinduer.

Alt i alt skal TN roses for, at hun bringer så mange perspektiver i spil. Jeg ville dog have ønsket lidt flere analyser, som vi for eksempel præsenteres for s. 170, hvor hun i diskussionen om det ariske folk, henviser til, hvordan nogle indiske forskere opmuntret af hindunationalismen peger på, at den ariske udvandring ikke gik til men fra Indien. Ligesom jeg meget gerne så lidt flere dybere analyser af tekstmateriale, sådan som vi møder det i hendes meget glimrende afsnit om Mahabharata s. 247–251.

TN's gode formidlingsevne kommer tydeligt til udtryk både i form, strukturering af bogen og af indholdet, som formidles let og elegant. Det betyder, hun kan nå ud til en bred gruppe af interesserede læsere, som gerne vil vide noget om hinduisme som religion, hinduistiske praksisformer, men også på hvilken måde hinduismen må tilpasse sig nye forhold under diaspora.

Det gode ved bogen er, at den også giver læseren et godt indblik i hinduistisk praksis, men også hinduers selvforståelse af at være hindu. Desuden berører forfatteren også forholdet imellem hinduisme og politik, hinduisme og kønsforhold, hinduisme og etik, ligesom hinduistiske tekster – især Mahabharata og hinduistiske trosbegreber og mange andre forhold bliver behandlet. Det er godt, da det bidrager til, at læseren kan få et bredt og nuanceret indblik ind i en religion, som er så svær ellers at få ordentlig hånd om, og som netop er kendetegnet ved sin mangfoldighed. Men det betyder også, at jeg mangler uddybninger af de meget store og centrale problemstillinger, som forfatteren tager op. Det betyder nok, at hvis jeg skulle vælge at bruge bogen som introduktionsbog i hinduisme på religionsvidenskab på universitetet, skulle finde en del supplerende tekst. Til gengæld vil den fungere godt på læreruddannelser og for andre, som gerne vil have en god og saglig introduktion til hinduisme som religion.

Netop mangfoldighed er et nøgleord bogen igennem, og det lykkedes TN at give læseren et indblik i hinduismens mangfoldighed med de mange eksempler og tilgange, som krydres med en masse små cases og interviews, der præsenteres for læseren i adskilte gråfarvede bokse. Det giver teksten liv.

Særligt skal også fremhæves de fire tidslinjer (også selvom undertegnede måske ikke er helt enig med alle dateringerne) s. 168, s. 187, s. 238–239 og s. 312, som hver især giver læseren et godt overblik over Indien og hinduismens historie og idehistorie. Men også at TN formår at formidle hinduismen på en sådan måde, at den levendegøres for læseren. Det er ikke nemt, men det lykkes for forfatteren. TN vil måske netop derfor gerne favne det hele, og hun ved også rigtig meget om mange emner. Det betyder, at visse af emnerne kun bliver encyklopædisk behandlet. Det betyder måske ikke så meget i visse sammenhænge, men for den videnshungrende læser, er det lidt ærgerligt. Men netop dette forbehold viser, at TN fanger sin læser, hvorfor man får lyst til at vide mere. Det er derfor også et plus ved bogen. Og jeg kan derfor kun anbefale den. Jeg vil derfor gratulere forfatteren for en rigtig fin og vellykket bog, og så håbe på, at den opnår sit formål. Nemlig at gøre hinduisme meget mere synlig i religionsundervisningen, som en helt naturlig del af curriculum. Sådan er det ikke lige nu.